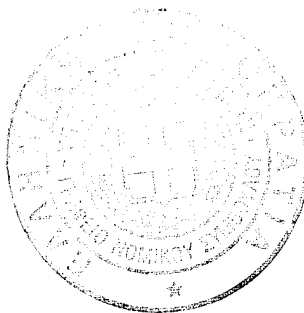

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 236/2017
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Β' ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
Συνεδρίαση της 2ας Νοεμβρίου 2017**

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Μιχαήλ Α. Απέσσος, Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη : Χρυσάφουλα Αυγερινού, Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ., Ιωάννης Διονυσόπουλος, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Ευαγγελία Σκαλτσά, Σταύρος Σπυρόπουλος, Χρήστος Μητκίδης, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Γεώργιος Γρυλωνάκης, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας και Νικόλαος Καραγιώργης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Δημήτριος Μακαρονίδης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. Φ.145816/32305/15/20.6.2017 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών, Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Εκλογών, Διεύθυνση Ιθαγένειας, Τμήμα Πολιτογράφησης Αλλογενών Αλλοδαπών.

Ερώτημα : Εάν, με βάση τις διατάξεις των άρθρων 5, 5Α, 5Β, 6, 7, 8, 9 και 13 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν. 3284/2004), όπως ήδη ισχύει, είναι νόμιμη η

υποβολή αιτήσεων και δηλώσεων πολιτογραφήσεως, καθώς και η εν γένει συνέχιση και περάτωση της διαδικασίας, από πρόσωπα που στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας και τελούν υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση ή παρουσιάζουν διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή, ή από νομίμως ορισθέντα δικαστικό συμπαραστάτη των προσώπων αυτών.

Επί του ως άνω ερωτήματος, επί του οποίου εκδόθηκε αρχικά η με αριθμό 199/2017 γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Ν.Σ.Κ, με την οποία το ερώτημα παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ., λόγω σπουδαιότητας και αντιθέσεως προς προγενέστερη γνωμοδότηση (υπ' αριθ. 434/2009 του Δ' Τμήματος), το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Με το έγγραφο του ερωτήματος γίνεται αναφορά στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν. 3284/2002), ιδίως δε στα άρθρα 5 και 5Α αυτού, περαιτέρω δε ότι ο προβληματισμός της υπηρεσίας, όπως διατυπώνεται στο ερώτημα, προέκυψε α) από την υπ' αριθ. 434/2009 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., η οποία εκδόθηκε προ των μεταβολών που επήλθαν στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας με τον ν. 3838/2010, β) από το γεγονός της αύξησης, κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα, του αριθμού των αιτήσεων για πολιτογράφιση προσώπων της κατηγορίας αυτής, γ) από το γεγονός ότι, ήδη, με το ν. 3838/2010, το άρθρο 5 του ανωτέρω Κώδικα τροποποιήθηκε και προστέθηκε το άρθρο 5Α, το οποίο καθορίζει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της πολιτογραφήσεως και δ) από το γεγονός ότι, όπως εκτιμάται, υφίσταται πλήρης αδυναμία υποβολής των σχετικών αιτήσεων και δηλώσεων, καθώς και συμμετοχής στην συνέντευξη, εκ μέρους των ανωτέρω προσώπων, προς διαπίστωση της συνδρομής των νομίμων ουσιαστικών θετικών προϋποθέσεων.

Σημειωτέον επίσης ότι ήδη, με το υπ' αριθ. πρωτ. Φ.145816/26556/17/ 15.9.2017 έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, κατόπιν του με αριθ. πρωτ. 223-ΔΒ1218/24.8.2017 εγγράφου του Γραφείου Νομικού Συμβούλου Υπουργείου Εσωτερικών, συμπληρώθηκε το ιστορικό του ερωτήματος, με την παράθεση συμπληρωματικών στοιχείων για την ακολουθούμενη διοικητική πρακτική, κατόπιν της προαναφερθείσας 434/2009 γνωμοδοτήσεως του Ν.Σ.Κ. και της μεταγενέστερης νομοθετικής μεταβολής.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στο άρθρα 1 και 4 του Συντάγματος, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1- Μορφή του πολιτεύματος

«1...2. Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία.

3. Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα».

Άρθρο 4 - Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα

«1...2...3. Έλληνες είναι όσοι έχουν τα προσόντα που ορίζει ο νόμος. Επιτρέπεται να αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια μόνο σε περίπτωση που κάποιος απέκτησε εκούσια άλλη ιθαγένεια ή που ανέλαβε σε ξένη χώρα υπηρεσία αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα, με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπει ειδικότερα ο νόμος. 4...».

3. Στα άρθρα 5, 5Α, 6, 7, 8 και 9 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3284/2004 (Α' 217)¹, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 5 - Τυπικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης

«1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει:

- α. Να είναι ενήλικος κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσης πολιτογράφησης.*
- β. Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για αδίκημα που τέλεσε εκ δόλου, κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή τουλάχιστον έξι μηνών και ανεξαρτήτως χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας της Χώρας....*
- γ. Να μην τελεί υπό απέλαση ή άλλη εκκρεμότητα του καθεστώτος νόμιμης παραμονής του στη Χώρα.*
- δ. Να διαμένει στην Ελλάδα νόμιμα για επτά συνεχή έτη πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης....*
- ε. Να κατέχει έναν από τους παρακάτω τίτλους νόμιμης διαμονής:*
 - αα)...αβ)...αζ)...*

¹ Όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τους νόμους 3838/2010 (Α' 49), 3870/2010 (Α' 138) και 4251/2014 (Α' 80)

2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να τροποποιούνται, αντικαθίστανται ή καταργούνται τίτλοι οριστικής διαμονής που αναφέρονται στο υπό στοιχείο ε' της προηγούμενης παραγράφου και να προστίθενται νέοι τίτλοι νόμιμης διαμονής».

Άρθρο 5Α - Ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης

«1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει, πέραν των προϋποθέσεων του προηγούμενου άρθρου:

α. Να γνωρίζει επαρκώς την Ελληνική γλώσσα, ώστε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη.

β. Να έχει ενταχθεί ομαλά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Χώρας. Για τη διακρίβωση της ομαλής ένταξης του αιτούντος στην Ελληνική κοινωνία συνεκτιμώνται ιδίως τα εξής στοιχεία: η εξοικείωση με την Ελληνική ιστορία και τον Ελληνικό πολιτισμό, η επαγγελματική και εν γένει οικονομική δραστηριότητά του, τυχόν δημόσιες ή κοινωφελείς δραστηριότητές του, ενδεχόμενη φοίτησή του σε ελληνικούς εκπαιδευτικούς φορείς, η συμμετοχή του σε κοινωνικές οργανώσεις ή συλλογικούς φορείς μέλη των οποίων είναι Έλληνες πολίτες, τυχόν συγγενικός του δεσμός και εξ αγχιστείας με Έλληνα πολίτη, η εκ μέρους του σταθερή εκπλήρωση των φορολογικών του υποχρεώσεων, καθώς και των υποχρεώσεων του προς οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, η κατά κυριότητα κτήση ακινήτου για κατοικία και η εν γένει περιουσιακή του κατάσταση.

γ. Να έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει ενεργά και ουσιαστικά στην πολιτική ζωή της Χώρας, σεβόμενος τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες τη διέπουν. Για τη δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή συνεκτιμώνται ιδίως τα εξής στοιχεία: η επαρκής εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος της Ελληνικής Δημοκρατίας και την πολιτική ζωή της Χώρας και η βασική γνώση της Ελληνικής πολιτικής ιστορίας, ιδίως της σύγχρονης. Ειδική βαρύτητα στην εκτίμηση περί υιοθέτησης της Ελληνικής πολιτικής ταυτότητας έχουν η συμμετοχή σε συλλογικούς φορείς, πολιτικές ενώσεις ή σωματεία όπου συμμετέχουν και Έλληνες πολίτες, καθώς και η προηγούμενη συμμετοχή στις εκλογές της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης.

2. Για τη συνδρομή των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο γνωμοδοτεί η Επιτροπή Πολιτογράφησης, η οποία συνιστάται με το άρθρο 12.

3. Για τη διακρίβωση της συνδρομής επί μέρους ουσιαστικών προϋποθέσεων της παραγράφου 1 η κρίση της αρμόδιας Επιτροπής Πολιτογράφησης στηρίζεται και σε ειδική δοκιμασία (τεστ) που η Επιτροπή μπορεί να διεξάγει. Οι προδιαγραφές της ειδικής δοκιμασίας και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την οργάνωση και το περιεχόμενο της ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.».

Άρθρο 6 - Δικαιολογητικά πολιτογράφησης

«1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας, υποβάλλει δήλωση στο δήμο της μόνιμης διαμονής του και αίτηση πολιτογράφησης στις υπηρεσίες της Περιφέρειας στην οποία υπάγεται ο δήμος. Από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης πολιτογράφησης εξαιρούνται οι ομογενείς αλλοδαποί.

2. Η δήλωση πολιτογράφησης γίνεται ενώπιον του δημάρχου με την παρουσία δύο Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων. Η δήλωση καταχωρείται σε ειδικό πρωτόκολλο και αντίγραφό της χορηγείται στον δηλώσαντα μαζί με έντυπο αίτησης όπου αναγράφονται όλες οι προϋποθέσεις κτήσης Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση.

3. Η αίτηση πολιτογράφησης απευθύνεται προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και συνοδεύεται από:

α...β)...ζ)...».

Άρθρο 7 - Διαδικασία πολιτογράφησης

«1. Η αρμόδια για θέματα ιθαγένειας υπηρεσία της Περιφέρειας ελέγχει την πληρότητα του φακέλου και τη συνδρομή των τυπικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5. Αν αυτές δεν συντρέχουν, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας απορρίπτει την αίτηση.

2. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 του παρόντος, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας αναζητεί αυτεπαγγέλτως πιστοποιητικό ποινικού μητρώου για δικαστική χρήση και πιστοποιητικό μη απέλασης και απευθύνει, μέσω της αστυνομικής αρχής του τόπου διαμονής του αιτούντος, ερώτημα προς τις αρμόδιες υπηρεσίες ασφαλείας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, αν συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντος λόγοι δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας για την απόρριψη του αιτήματος.....

3. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, η αίτηση πολιτογράφησης διαβιβάζεται προς την Επιτροπή Πολιτογράφησης και εξετάζεται χωρίς τη γνώμη αυτή. Παραλλήλως, η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη, σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης. Με την ίδια πρόσκληση ο αλλοδαπός καλείται να προσκομίσει στην Επιτροπή Πολιτογράφησης στοιχεία που πιστοποιούν ότι γνωρίζει την Ελληνική γλώσσα, καθώς και όσα άλλα στοιχεία κρίνει ο ίδιος χρήσιμα για να τεκμηριώσουν ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της πολιτογράφησης.
4. Η κλήση του αλλοδαπού αιτούντος σε συνέντευξη γίνεται με απόδειξη. Μη εμφάνισή του δικαιολογείται μόνο για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό.
5. Η Επιτροπή μπορεί να διεξάγει ειδική δοκιμασία (τεστ), σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους της κοινής υπουργικής απόφασης που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5Α.
6. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης συντάσσει αναλυτικό πρακτικό στο οποίο αναφέρονται τα ερωτήματα που υπέβαλε και οι σχετικές απαντήσεις των προσώπων που παρουσιάσθηκαν ενώπιόν της για συνέντευξη. Στη συνέχεια, εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης, συνοδευόμενη από το πρακτικό και τον πλήρη φάκελο της υπόθεσης, διαβιβάζεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και κοινοποιείται στον αιτούντα, ο οποίος έχει το δικαίωμα να διατυπώσει εγγράφως αντιρρήσεις σχετικά με το περιεχόμενό της ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε ημερών. Δεν κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο αναλυτικές κρίσεις και πραγματικά περιστατικά και στοιχεία που αφορούν ζητήματα δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας που τυχόν περιέχονται στο σώμα της εισήγησης.
7. Σε περίπτωση αμφιβολιών του ως προς την ορθότητα της περιεχόμενης στην εισήγηση της Επιτροπής Πολιτογράφησης αξιολόγησης, ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης μπορεί να παραπέμψει την υπόθεση για διατύπωση γνώμης στο Συμβούλιο Ιθαγένειας που προβλέπεται στο άρθρο 28.

8. Οι ομογενείς αλλοδαποί που είναι κάτοχοι τίτλου διαμονής ομογενούς δεν καλούνται σε συνέντευξη ενώπιον της οικείας Επιτροπής Πολιτογράφησης, ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης αποφασίζει χωρίς προηγούμενη γνώμη αυτής, πλην των περιπτώσεων εκείνων για τις οποίες αυτός παραπέμπει το σχετικό φάκελο στην Επιτροπή για τη διενέργεια συνέντευξης και τη διατύπωση γνώμης. Την υπόθεση παραπέμπει ο Υπουργός ιδίως όταν ανακύπτουν αμφιβολίες αν το πρόσωπο που επιδιώκει να πολιτογραφηθεί υπό την ιδιότητα του ομογενούς πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογράφησης.».

Άρθρο 8 - Απόφαση πολιτογράφησης - Αιτιολόγηση

«1. Η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η απόφαση επί αίτησης πολιτογράφησης αιτιολογείται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

3. Υποβολή νέας αίτησης για πολιτογράφηση επιτρέπεται μετά την παρέλευση έτους από την απόρριψη της προηγούμενης.»

Άρθρο 9 - Ορκωμοσία

«1. Η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται με την ορκωμοσία του αλλοδαπού, που πρέπει να γίνει μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση πολιτογράφησης ανακαλείται, αν ο όρκος δεν δοθεί μέσα στην ετήσια προθεσμία. 2....

3. Ο όρκος δίδεται ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.... Για την ορκωμοσία συντάσσεται σχετικό πρακτικό.

4. Τον όρκο του παρόντος άρθρου δίδει και όποιος αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια με δήλωση μετά την ενηλικίωσή του κατά το άρθρο 1Α του παρόντος Κώδικα, μέσα σε ένα έτος από τη δήλωση αυτή.»

4. Στα άρθρα 127, 128, 130, 211, 1603, 1666, 1676, 1678, 1682 και 1684 του Αστικού Κώδικα, όπως ισχύουν σήμερα, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 127 - Ενήλικος

«Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του (ενήλικος) είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία».

Άρθρο 128 - Ανίκανοι για δικαιοπραξία

«Ανίκανοι για δικαιοπραξία είναι: 1. όποιοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έτος
2. όποιοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.».

Άρθρο 130 - Δήλωση βούλησης από ανίκανο

«Η δήλωση βούλησης από ανίκανο για δικαιοπραξία είναι άκυρη».

Άρθρο 211 - Άμεση αντιπροσώπευση

«Δήλωση βούλησης από κάποιον (αντιπρόσωπο) στο όνομα άλλου (αντιπροσωπευομένου) μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου. Το αποτέλεσμα αυτό επέρχεται είτε η δήλωση γίνει ρητά στο όνομα του αντιπροσωπευομένου είτε συνάγεται από τις περιστάσεις ότι έγινε στο όνομά του. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και όταν η δήλωση της βούλησης απευθύνεται προς τον αντιπρόσωπο».

Άρθρο 1603 - Αρμοδιότητες του επιτρόπου εν γένει

«Στον επίτροπο ανήκουν, υπό τους όρους των διατάξεων που ακολουθούν, το καθήκον και το δικαίωμα να επιμελείται του προσώπου του ανηλίκου, να διοικεί την περιουσία του και να τον εκπροσωπεί σε κάθε δικαιοπραξία ή δίκη που αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του».

Άρθρο 1666 – Ποιοι υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση

«Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ενήλικος: 1. όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του, 2. όταν, λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, εκθέτει στον κίνδυνο της στέρησης τον εαυτό του, το σύζυγό του, τους κατιόντες του ή τους ανιόντες του...».

Άρθρο 1676 - Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση

«Ανάλογα με την περίπτωση, το δικαστήριο που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση, είτε: 1. τον κηρύσσει ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, γιατί κρίνει ότι αδυνατεί να ενεργεί γι'αυτές αυτοπροσώπως (στερητική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε 2. ορίζει ότι για την ισχύ όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών του απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαράσταση (επικουρική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε 3. αποφασίζει συνδυασμό των δύο προηγούμενων ρυθμίσεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση, οφείλει όμως να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του. Στην

περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο δεν μπορεί να επιβάλει, με την αρχική ή την τροποποιητική απόφασή του, περιορισμούς περισσότερους από όσους ζητούνται.».

Άρθρο 1678

«Η υποβολή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στέρησης της δικαιοπρακτικής του ικανότητας πρέπει να ορίζεται στην απόφαση ρητά. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη δικαστική απόφαση, ο συμπαραστατούμενος δεν μπορεί να επιχειρεί, αν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική, αυτοπροσώπως και, αν είναι επικουρική, χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, όσες πράξεις δεν μπορεί να επιχειρεί ο επίτροπος του ανηλίκου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ούτε να διεξάγει τις συναφείς με αυτές δίκες. Επίσης δεν μπορεί, εφόσον δεν του έχει επιτραπεί ρητά, να επιχειρεί μόνος χαριστικές δικαιοπραξίες, να εισπράττει και να παρέχει εξόφληση. Η διάταξη του άρθρου 1527 έχει ανάλογη εφαρμογή.».

Άρθρο 1682 - Λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης

«Σε κάθε περίπτωση στερητικής δικαστικής συμπαράστασης έχουν, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανηλίκων. Τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί συμβούλιο από τρία έως πέντε μέλη, τα οποία διορίζονται με την ίδια απόφαση που διορίζει τον δικαστικό συμπαραστάτη από συγγενείς ή φίλους του συμπαραστατούμενου (εποπτικό συμβούλιο)....».

Άρθρο 1684 - Στοιχεία που συνεκτιμώνται

« Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου. Πριν από κάθε ενέργεια ή απόφαση, πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με τον συμπαραστατούμενο και να συνεκτιμάται η γνώμη του.».

5. Στα άρθρα 10 και 17 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 (Α'45), όπως ήδη ισχύουν, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 10 - Προθεσμίες προς ενέργεια

«1. Οι προθεσμίες για την υποβολή αίτησης, αναφοράς, δήλωσης ή άλλου εγγράφου του ενδιαφερομένου, καθώς και για οποιαδήποτε άλλη ενέργειά του είναι

αποκλειστικές, εκτός αν χαρακτηρίζονται ενδεικτικές από τις διατάξεις που τις προβλέπουν. 2...3...4...5...

6. Υπέρβαση των προθεσμιών συγχωρείται σε περίπτωση ανώτερης βίας, καθώς και όταν ο ενδιαφερόμενος επικαλείται τη συνδρομή γεγονότων γνωστών στην υπηρεσία. 7...».

Άρθρο 17 - Αιτιολογία

«1. Η ατομική διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει αιτιολογία, η οποία να περιλαμβάνει τη διαπίστωση της συνδρομής των κατά νόμο προϋποθέσεων για την έκδοσή της.

2. Η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς στο νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης. 3...».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, κατά την ομόφωνη γνώμη των μελών της Β' Τακτικής Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους συνάγονται τα εξής:

6. Σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 1 και 3 του άρθρου 4 του Συντάγματος, ο λαός αποτελεί το συστατικό στοιχείο του κράτους και ανώτατο όργανο αυτού, είναι ο φορέας της κυριαρχίας, συντίθεται δε από όλους τους Έλληνες πολίτες και μόνον, δηλαδή αυτούς που έχουν την ελληνική ιθαγένεια. Εξ άλλου, σύμφωνα με τις διαχρονικώς αναπτυχθείσες θεωρίες περί κράτους και τον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (βλέπ. ιδίως τα άρθρα 1 έως 9 του ν. 3284/2004, όπως ισχύουν σήμερα - εφεξής Κ.Ε.Ι.), ιθαγένεια είναι η δημοσίου δικαίου έννομη σχέση ατόμου προς πολιτεία, στον λαό της οποίας ανήκει, πολιτογράφηση δε αλλοδαπού είναι η διοικητική πράξη με την οποία αλλοδαπός συνδέεται, κατόπιν ελεύθερης εκφράσεως της βουλήσεώς του, μονίμως και, κατά κανόνα, αμετακλήτως, με την πολιτεία. Περαιτέρω, η πολιτογράφηση αποτελεί κυριαρχικό δικαίωμα της πολιτείας, η οποία το ασκεί ελεύθερα, θέτοντας τις εκάστοτε, κατά την κρίση της και προς το συμφέρον της, θετικές και αρνητικές προϋποθέσεις, λαμβάνει δε χώρα κατόπιν σύνθετης διοικητικής διαδικασίας, κατά την οποία, εν όψει και του ότι η νομική έννοια και η ιδιότητα του πολίτη συνδέεται με πλείστες όσες σοβαρότατες συνέπειες, αναγόμενες στην συγκρότηση του ανωτάτου οργάνου του κράτους και στην δημόσια τάξη, αλλά και σε υποχρεώσεις και

δικαιώματα του ίδιου του πολίτη (ενδεικτικώς, δικαιώματα εκλέγειν, εκλέγεσθαι, διπλωματικής προστασίας, υποχρέωση στρατεύσεως, εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων, καθήκοντος εθνικής αλληλεγγύης κλπ., πέραν των συνεπειών στον χώρο του αστικού δικαίου), πρέπει να διαπιστώνεται, με θετική εξατομικευμένη κάθε φορά διοικητική κρίση, η ύπαρξη γνησίου (πραγματικού-ουσιαστικού) δεσμού του αλλοδαπού με το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία (βλέπ. Ολ. ΣτΕ 460/2013, ΣτΕ 350/2011, 2780/2007, 474/2005 και επίσης, Ελ. Κρίσπη – Νικολετοπούλου: Η Ιθαγένεια, έκδ. 1965, σελ.18, 19, 37, 53, 54, 64, 65 και 68, Στ. Γραμμένου: Το Δίκαιο της Ελληνικής Ιθαγενείας, έκδ. 1970, σελ. 21, 23, 26, 27, Ζωή Παπασιώπη-Πασιά, Δίκαιο Ιθαγενείας, έκδ. 1994, σελ. 15, 16, 30, 31, 97 και 99).

7. Εξ άλλου, κατά τα άρθρα 1666 επ. ΑΚ, ως δικαστική συμπαράσταση νοείται η υπεύθυνη, κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, επιμέλεια ξένων, νομικά σημαντικών, υποθέσεων προσώπου, το οποίο, εξ αιτίας ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή σωματικής αναπηρίας, δεν είναι σε θέση να τις φροντίσει μόνο του, εν όλω ή εν μέρει.. Αυτή συνιστά μορφή αμέσου αντιπροσωπεύσεως, κατ' άρθρο 211 ΑΚ, βάσει της οποίας ο δικαστικός συμπαραστάτης εκπροσωπεί τον συμπαραστατούμενο, σε κάθε δικαιοπραξία, η οποία μπορεί να αφορά – κυρίως - στην περιουσία του, χωρίς να αποκλείεται πάντως να αφορά και στην προσωπική κατάσταση του τελευταίου, εφόσον τούτο δεν απαγορεύεται από τον αυστηρώς προσωπικό χαρακτήρα της σχέσεως (βλέπ. Απ. Γεωργιάδη - Μιχ. Σταθόπουλου: Αστικός Κώδικας, τ. VIII., υπό το άρθρο 1666, αριθ. 25, ΝΣΚ 715/2002, πρβλ. Εφ.Αθ. 2400/2009). Έτσι, οι ανειλημμένες συμβατικές υποχρεώσεις (εκπλήρωση χρηματικών ενοχών κ.λπ.) που αποτελούν ίδιες υποθέσεις του προσώπου, μπορούν να εκπληρωθούν από τον δικαστικό συμπαραστάτη, οι αυστηρώς, όμως, προσωποπαγείς πράξεις (όπως ενδεικτικά η σύναψη γάμου, η σύνταξη διαθήκης, η εκπλήρωση οικογενειακών υποχρεώσεων), έστω και αν μπορούν κατ' εξαίρεση να γίνουν από τρίτο (λ.χ. εκούσια αναγνώριση πατρότητας τέκνου), ή οι πράξεις που κατατείνουν στην κτήση δικαιωμάτων, δεν ανήκουν στον κύκλο δραστηριοτήτων του δικαστικού συμπαραστάτη (Α. Γεωργιάδη - Μ. Σταθόπουλου, ο.π., αριθ. 27). Περαιτέρω, το δικαστήριο έχει ευρύτατη εξουσία να κρίνει το είδος της δικαστικής συμπαραστάσεως που απαιτείται ή το πρόσωπο που θα την ασκήσει, αναλόγως δε του είδους και της βαρύτητας της εν γένει καταστάσεως του

συμπαραστατούμενου, να ορίζει, πιθανώς, και επί μέρους πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, επί πλέον δε να παρακολουθεί και να επιβλέπει την πορεία της δικαστικής συμπαραστάσεως. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, θέσεως προσώπου υπό στερητική δικαστική συμπαράσταση, σύμφωνα με το άρθρο 1682 ΑΚ, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο, εφαρμόζονται με τον κατάλληλο τρόπο οι διατάξεις περί επιτροπείας ανηλίκων, εφόσον η εφαρμογή τους δεν είναι ασυμβίβαστη προς τον σκοπό της δικαστικής συμπαραστάσεως, ενώ το δικαστήριο, εκτός του δικαστικού συμπαραστάτη, ορίζει και εποπτικό συμβούλιο, οι δε ενέργειες τόσο του δικαστηρίου όσο και των προσώπων αυτών, πρέπει να αποβλέπουν, κατ' άρθρο 1684 ΑΚ, στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου, με τον οποίο πρέπει να επιδιώκεται έγκαιρη επικοινωνία, προκειμένου να συνεκτιμάται η γνώμη του, αναλόγως της ωριμότητάς του και σε συνδυασμό με το είδος και την φύση της συγκεκριμένης πράξεως που πρόκειται να ενεργηθεί (Α. Γεωργιάδη - Μ. Σταθόπουλου, ο.π., υπό το άρθρο 1682, αριθ. 2, 3, 46 και υπό το άρθρο 1684 αριθ. 11).

8. Περαιτέρω, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3838/2010 (βλέπ. άρθρο 3, με το οποίο προστέθηκε νέο άρθρο 5Α στον Κ.Ε.Ι.), οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που τίθενται στο νόμο «...αποτελούν την κατ' εξοχήν έκφραση της αντίληψης για τον Έλληνα πολίτη και τον πατριωτισμό που διαπνέει το προτεινόμενο σχέδιο νόμου...». Στις ουσιαστικές και ουσιώδεις προϋποθέσεις του θεσπιζόμενου νέου άρθρου 5Α, παραμένει η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, που «λαμβάνει συγκεκριμένο και απαιτητικό προσανατολισμό στην άσκηση των καθηκόντων του πολίτη. Κατά τα λοιπά, οι προϋποθέσεις αποκλίνουν σοβαρά από την υπερβολικά ισχνή και άστοχη προϋπόθεση των γνώσεων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού που απαιτεί σήμερα το ισχύον άρθρο 5 του Κ.Ε.Ι. ή τον ηθικολογικό όρο του "ήθους και της προσωπικότητας" που εξετάζει σήμερα η Επιτροπή Πολιτογράφησης με βάση το ισχύον άρθρο 7. Οι νέες προϋποθέσεις επιβάλλουν τη διερεύνηση του βαθμού πραγματικής ένταξης του αλλοδαπού με τον οποίο πρόκειται να συμβιώσουμε ως συμπολίτες στην καθημερινή κοινή κοινωνική ζωή, καθώς και ενεργού ικανότητάς του να συμμετέχει στη ζωή του δημοκρατικού μας πολιτεύματος. Η ανάγκη διερεύνησης αν ο υποψήφιος ανταποκρίνεται στους σοβαρούς αυτούς ουσιαστικούς όρους καθιστά σαφές ότι τυχόν πλήρωση των τυπικών προϋποθέσεων που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, και ιδίως των

χρονικών, δεν επιφέρει «αυτοματικά» την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας. Για την αποδοχή της αίτησης πολιτογράφησης απαιτείται επιπροσθέτως να συντρέχουν και οι ουσιαστικές και αναγόμενες στο πρόσωπο του υποψηφίου προϋποθέσεις. Από την άλλη πλευρά, οι προϋποθέσεις αυτές δεν απομένουν σε επίπεδο απλής αφαίρεσης και γενικολογίας. Παρατίθενται ειδικότερα κριτήρια που, αν και ενδεικτικά, επιτρέπουν σε συνδυασμό μια πιο χειροπιαστή και δικαιολογήσιμη εκτίμηση...» Εξ άλλου, στην ίδια αιτιολογική έκθεση αναφέρεται, υπό το άρθρο 6 (με το οποίο αντικαθίσταται το άρθρο 8 του Κ.Ε.Ι.), ότι «... εισάγεται για πρώτη φορά στη χώρα μας η υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεων του αρμόδιου Υπουργού επί αιτημάτων πολιτογράφησης. Η επιλογή αυτή συνιστά τομή σε σχέση με το υφιστάμενο καθεστώς του αναιτιολόγητου χαρακτήρα των σχετικών αποφάσεων... Γνώμονας είναι οι επιταγές της αρχής του κράτους δικαίου και στόχος η αποφυγή αδιαφανών και πελατειακών πρακτικών... Επισημαίνεται ότι η υποχρέωση αιτιολογίας αφορά τόσο την αρνητική κρίση, που αλλιώς εγκυμονεί κινδύνους αυθαιρεσίας, όσο και τη θετική, που εγκλείει κίνδυνο διαφθοράς...».

9. Με τις διατάξεις των προαναφερομένων άρθρων του Κ.Ε.Ι., όπως ισχύουν μετά την προσθήκη και τροποποίησή τους με το ν. 3838/2010, για την πολιτογράφηση αλλοδαπού, προβλέπεται η, εκ μέρους του ενδιαφερομένου (που πρέπει να είναι ενήλικος και να έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, δεδομένου ότι πρόκειται να προβεί σε δήλωση βουλήσεως, κατ' άρθρο 5 παρ. 1 περ. α') υποβολή αιτήσεως και δηλώσεως, ενώπιον του δημάρχου, με την παρουσία, ως μαρτύρων, δυο ενηλίκων ελλήνων πολιτών (άρθρο 6 παρ. 1 - 3). Από αυτές (αίτηση και δήλωση), που κινούν την όλη διαδικασία, πρέπει να προκύπτει η σαφής δήλωση της ενδιάθετης ελεύθερης βουλήσεως του ενηλίκου και ικανού προς δικαιοπραξία αλλοδαπού να πολιτογραφηθεί έλληνας, εν όψει και του ότι βάση της ιθαγένειας αποτελεί η αρχή της ελεύθερης επιλογής της, με την έκφραση της ατομικής βουλήσεως του ατόμου (Ζ. Παπασιώπη - Πασιά, ο.π., σελ. 30, 31). Περαιτέρω, μετά τον έλεγχο του φακέλου, προβλέπεται η πρόσκληση του αιτούντος αλλοδαπού (άρθρο 7 παρ. 1-4) και η προσωπική συμμετοχή του στην προβλεπόμενη διαδικασία συνεντεύξεως, προκειμένου να διαπιστωθεί η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων του άρθρου 5Α του Κ.Ε.Ι., στις οποίες συγκαταλέγονται η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, η ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας και η δυνατότητα της ενεργούς και

ουσιαστικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα κριτήρια του άρθρου αυτού, διαδικασία που είναι υποχρεωμένη να τηρήσει η υπηρεσία ως προς όλους ανεξαιρέτως τους ενδιαφερόμενους αιτούντες, αφού δεν διακρίνει ο νόμος. Η οικεία Επιτροπή Πολιτογράφησης, συντάσσει αναλυτικό πρακτικό, στο οποίο αναφέρονται τα ερωτήματα που υπέβαλε και οι σχετικές απαντήσεις των προσώπων που παρουσιάσθηκαν ενώπιον της για συνέντευξη, καθώς και εξατομικευμένη κρίση, αρχές οι οποίες εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση που καλείται κάποιος διοικούμενος σε συνέντευξη (παρ. 3 – 6 του άρθρου 7, πρβλ. ΣτΕ 699/2017). Η ίδια διαδικασία δύναται να ακολουθηθεί και ενώπιον του Συμβουλίου Ιθαγένειας, στις περιπτώσεις παραπομπής από τον Υπουργό ή υποβολής αντιρρήσεως από τον αιτούντα αλλοδαπό (παρ. 7 του άρθρου 7). Η κατά τα ανωτέρω διαγραφόμενη διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών Πολιτογράφησης και του Συμβουλίου Ιθαγενείας, αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας και τον μοναδικό, λεπτομερώς διαγραφόμενο τρόπο, με τον οποίο η διοίκηση δύναται να διαπιστώνει την συνδρομή των προαναφερόμενων ουσιαστικών προϋποθέσεων. Τέλος, μετά την έκδοση σχετικής αιτιολογημένης, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, θετικής αποφάσεως εκ μέρους του Υπουργού Εσωτερικών (άρθρο 8), ακολουθεί η ορκωμοσία του αλλοδαπού, με την οποία ολοκληρώνεται η όλη σύνθετη διοικητική διαδικασία, ενώ αν παρέλθει έτος χωρίς να δοθεί αδικαιολόγητα ο όρκος, η απόφαση πολιτογραφήσεως ανακαλείται (άρθρο 9).

10. Εξ άλλου, κατά τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και τις διατάξεις του άρθρου 17 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, στις οποίες παραπέμπει η παρ. 2 άρθρου 8 του ΚΕΙ, η αιτιολογία αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας, η δε αιτιολόγηση κάθε ατομικής διοικητικής πράξεως πρέπει να είναι σαφής, επαρκής και ειδική, λαμβανομένου υπόψη του ουσιαστικού περιεχομένου της πράξεως, και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, τα πραγματικά περιστατικά και τις επ' αυτών σκέψεις του οργάνου που δικαιολογούν την σχετική κρίση του, όταν δε η πράξη εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση, πρόταση ή εισήγηση, την οποία η πράξη αποδέχεται, αρκεί η πληρότητα της αιτιολογίας της γνωμοδοτήσεως, της προτάσεως ή της εισηγήσεως (βλέπ. ΣτΕ 2732/1988, ΔΕφΑθ. 2324/2003, Επ. Σπηλιωτόπουλου: Εγχ. Διοικ. Δικ., έκδ. 2005, παρ. 165 έως 167 και 516 έως 519, Αν. Τάχου, Ελλ. Διοικ. Δίκαιο, έκδ. 2000, σελ. 535 - 537).

11. Περαιτέρω, κατά τη συζήτηση μεταξύ των μελών της Ολομελείας, διατυπώθηκαν δύο γνώμες.

Η γνώμη της **πλειοψηφίας**, που απαρτίστηκε από τον Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ. Μιχαήλ Απέσσο, την Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ. Μεταξία Ανδροβιτσανέα και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Ιωάννη Διονυσόπουλο, Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριο Μακαρονίδη, Ευαγγελία Σκαλτσά, Σταύρο Σπυρόπουλο, Χρήστο Μητκίδη, Παναγιώτα - Ελευθερία Δασκαλέα -Ασημακοπούλου, Γεώργιο Γρυλωνάκη και Νικόλαο Καραγιώργη (ψήφοι δεκαπέντε – 15), δέχτηκε τα εξής:

Στην προαναφερόμενη ρύθμιση του Κ.Ε.Ι., η οποία είναι συνεκτική, εξαντλητική και αυστηρή, περιλαμβάνουσα και επί μέρους εξαιρέσεις (ενδεικτικώς βλέπετε το άρθρο 13), ουδέν διαλαμβάνεται ως προς την όλη συμμετοχή στην διαδικασία (από την υποβολή της αιτήσεως και της δηλώσεως μέχρι και την ορκωμοσία) των ατόμων που ενδιαφέρουν το ερώτημα. Ούτε προκύπτει η έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης, σύμφωνα με την εξουσιοδοτική διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 5Α, βάσει της οποίας θα μπορούσε, πιθανώς, να προβλεφθεί ειδικότερη διαδικασία εκτιμήσεως της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων στο πρόσωπο των ατόμων αυτών.

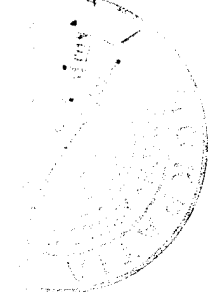
12. Βάσει των ανωτέρω, ως εκ του είδους και του χαρακτήρα της διοικητικής διαδικασίας, που οδηγεί στην πολιτογράφηση, η οποία αφορά πρωτίστως στην συγκρότηση της πολιτείας και στην δημόσια τάξη και είναι αυστηρώς προσωποπαγής και με βάση τα αναφερόμενα στην οικεία αιτιολογική έκθεση, το πρόσωπο που τίθεται με δικαστική απόφαση υπό καθεστώς πλήρους στερητικής δικαστικής συμπαράστασης ή παρουσιάζει διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή, κατ' αρχάς, θεωρείται, *a priori*, άνευ ετέρου και αντικειμενικώς, ότι δεν δύναται να συγκεντρώνει τις τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις πολιτογραφήσεως των άρθρων 5, 5Α και 6 του Κ.Ε.Ι. Τούτο, διότι δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της αληθούς, αυτοτελούς και ενδιάθετης βουλήσεως του προσώπου αυτού όπως λάβει την ελληνική ιθαγένεια, μέσω αιτήσεως και δηλώσεως τρίτου, δηλαδή του δικαστικού συμπαράστατη, σε υποκατάσταση του ενδιαφερομένου προσώπου. Ήδη δε, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως-δηλώσεως για την πολιτογράφησή του, όπως μπορεί να καταστεί εμφανές στην αρμόδια υπηρεσία, δεν είναι, αντικειμενικώς, σε θέση να ενταχθεί ομαλώς στην οικονομική και

κοινωνική ζωή της χώρας και να συμμετέχει ενεργώς και ουσιαστικώς στην πολιτική ζωή της χώρας, εναργώς δε προβάλλει στα αρμόδια όργανα, ακόμη και πριν την συνέντευξη ή και χωρίς την διενέργεια αυτής, η πλήρης αδυναμία να διαπιστωθεί η συνδρομή πλείστων όσων κριτηρίων του άρθρου 5Α, που λαμβάνονται υποχρεωτικώς υπόψη (επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας, εξοικείωση με την ελληνική ιστορία και πολιτισμό, δυνατότητα ενεργούς και ουσιαστικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, με κριτήρια την επαρκή εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος κλπ.) και, επομένως, προκύπτει το αλυσιτελές της συμμετοχής στην συνέντευξη, γεγονός που οδηγεί στην απόρριψη της αιτήσεως.

13. Περαιτέρω, στην περίπτωση της συνεντεύξεως, εν όψει των προαναφερομένων, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι κατά νόμο απαιτείται η, με συγκεκριμένο, θετικό και μοναδικό τρόπο, επαρκώς αιτιολογημένη διαπίστωση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων (με «*μια πιο χειροπιαστή και δικαιολογήσιμη εκτίμηση*», σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση), δεν είναι δυνατή η διαπίστωση της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων, όπως αυτές αναφέρονται ανωτέρω, στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου, εφόσον αυτός δεν συμμετάσχει, ο ίδιος και όχι μέσω τυχόν ορισθέντος συμπαραστάτη, επιτυχώς, στην προβλεπόμενη συνέντευξη, σύμφωνα με την απόφαση που πρέπει να αιτιολογείται πλήρως από τα οικεία πρακτικά της αρμοδίας Επιτροπής Πολιτογράφησης ή του Συμβουλίου Ιθαγενείας, κατά περίπτωση.

Εξ άλλου, η προαναφερόμενη αποκλειστική, όσο και λεπτομερής, αυστηρή και προσωποπαγής διοικητική διαδικασία της πολιτογραφήσεως, διατρέχει, προφανώς, όλα τα στάδια, συμπεριλαμβανομένου και του σταδίου της ορκωμοσίας του αλλοδαπού, κατ' άρθρο 9 του Κ.Ε.Ι., και με το οποίο η διαδικασία ολοκληρώνεται, εν όψει του ότι ο όρκος δεν μπορεί να δοθεί παρά μόνον αυτοπροσώπως από τον υπόχρεο προς τούτο (βλέπ. Α. Τάχου, Ερμ. ΚΔΔ, έκδ. 2009, σελ. 488, ΝΣΚ 300/2007), στην εξεταζόμενη δε περίπτωση, με τον όρκο επιβεβαιώνεται, κατά τρόπο πανηγυρικό, η τελική και οριστική βούληση του αλλοδαπού, περί αποδοχής των υποχρεώσεων του έναντι της Ελληνικής Πολιτείας, η οποία δεν μπορεί παρά να εκφρασθεί από τον ίδιο.

14. Ενδεχόμενη αντίθετη άποψη, περί του ότι θα μπορούσε να έχουν εν προκειμένω συμπληρωματική εφαρμογή οι αρχές και κανόνες περί ανωτέρας βίας,

δεν μπορεί να γίνει δεκτή, κυρίως επειδή ως ανώτερη βία θεωρείται κάθε γεγονός απρόβλεπτο και μη δυνάμενο να αποτραπεί ακόμη και με μέτρα άκρας επιμέλειας και συνέσεως και εξ αιτίας του οποίου εμποδίζεται κάποιος, είτε ο ίδιος είτε μέσω τρίτου, να τηρήσει νόμιμη ή συμβατική υποχρέωση, ή να ασκήσει δικαίωμα εμπροθέσμως, ακόμη και αν καταβάλει την επιμέλεια και πρόνοια επιμελούς ανθρώπου (Α. Γεωργιάδη - Μ. Σταθόπουλου, ΑΚ, Τ.Ι, σελ. 455 επ., Κ. Σημαντήρα, Γεν. Αρχ. Αστ. Δικαίου, ημ.Β', σελ. 699 επ., ΑΠ 106/2017, 204/2014, 1372/2002, ΝΣΚ 424/2012), επομένως, η ανωτέρα βία απαιτεί την ύπαρξη απρόβλεπτης και προσωρινής, μη παγιωμένης καταστάσεως, σε αντίθεση με την κατάσταση των προσώπων που έχουν σοβαρά ψυχοδιανοητικά προβλήματα, με αποτέλεσμα να τίθενται σε στερητική δικαστική συμπαράσταση σύμφωνα με το άρθρο 1666 ΑΚ, η οποία είναι μόνιμη και, προφανώς, προβλέψιμη κατά τον κρίσιμο χρόνο κατά τον οποίο το πρόσωπο ενεργεί ή πρέπει να ενεργήσει τις κατ' ιδίαν πράξεις με τις οποίες συμμετέχει στην διοικητική διαδικασία της πολιτογραφήσεως.

Εξ άλλου, αντίθετη άποψη δεν θα μπορούσε βασίμως να στηριχθεί ούτε στην παρ. 4 του άρθρου 7 του Κ.Ε.Ι., κατά την οποία μη εμφάνιση του αλλοδαπού στην συνέντευξη δικαιολογείται μόνο για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας, ενώ σε περίπτωση που αυτός δεν εμφανισθεί αδικαιολόγητα, η αίτηση πολιτογράφησης απορρίπτεται από τον Υπουργό, διότι η διάταξη αυτή καλύπτει μεν την απουσία του αλλοδαπού στην συνέντευξη (προσδιορισμένη σε συγκεκριμένο τόπο, ημέρα και ώρα, για την οποία έχει προσκληθεί) για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας και η οποία, επί δικαιολογημένης απουσίας του αλλοδαπού, δύναται να προσδιορισθεί μεταγενεστέρως, χωρίς την έκδοση απορριπτικής αποφάσεως επί του αιτήματος, δεν ρυθμίζει όμως το κρίσιμο ζήτημα της αδυναμίας διαπιστώσεως της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων πολιτογραφήσεως και ουδόλως επιτρέπει την συναγωγή του αντιστρόφου συμπεράσματος ότι, αν είναι δικαιολογημένη η μη εμφάνιση, η αίτηση πολιτογραφήσεως γίνεται δεκτή από τον Υπουργό.

15. Περαιτέρω, κατά την συντρέχουσα προς τη γνώμη της πλειοψηφίας γνώμη, που διατύπωσαν οι Αντιπρόεδροι του Ν.Σ.Κ. Χρυσάφουλα Αυγερινού και Ιωάννης - Κωνσταντίνος Χαλκιάς και οι Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Ελένη Σβολοπούλου, Βασίλειος Κορκίζογλου και Χαράλαμπος Μπρισκόλας (ψηφοί οκτώ - 8), στην περίπτωση του εξεταζόμενου ερωτήματος, που αφορά σε ειδική κατηγορία

ατόμων, υφίσταται νομοθετικό κενό, το οποίο μπορεί να καλυφθεί είτε με την έκδοση της προβλεπόμενης στη διάταξη της παρ. 3 άρθρου 5Α του Κ.Ε.Ι. κοινής υπουργικής απόφασης, είτε με κατάλληλη νομοθετική ρύθμιση.

16. Επίσης, ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους Δημήτριος Αναστασόπουλος, διατύπωσε την εξής, εν μέρει αντίθετη και εν μέρει συγκλίνουσα προς την πλειοψηφία γνώμη:

Από το υποβληθέν ερώτημα προκύπτει ότι ο προβληματισμός της διοίκησης εστιάζεται στην περίπτωση που κατά την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης ή και αργότερα κατά τη διαδικασία ελέγχου των προϋποθέσεων χορηγήσεώς της, ο ενδιαφερόμενος έχει τεθεί με δικαστική απόφαση σε καθεστώς πλήρους συμπαράστασής ή παρουσιάζει διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή. Επιβάλλεται εξ αρχής η διαπίστωση ότι οι λόγοι της θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση (πλήρη ή μερική, αδιάφορα) μπορεί να οφείλονται, μεταξύ άλλων, είτε σε σωματική αναπηρία είτε σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή (Α.Κ. άρθρο 1666). Η διάκριση, άρα, (όπως πράττεται με το ερώτημα) ανάμεσα σε περίπτωση δικαστικής συμπαράστασης και σε περίπτωση ψυχικής (ή διανοητικής) διαταραχής του αιτούντος την πολιτογράφηση, δεν είναι νομικά ακριβής, καθ' όσον το ένα (μπορεί να) εμπεριέχεται ως αιτία στο άλλο. Έχει σχετικώς κριθεί ότι οσάκις απαιτείται αίτηση του ενδιαφερόμενου για την έκδοση διοικητικής πράξης εκείνο που είναι κρίσιμο στο διοικητικό δίκαιο (και προέρχεται από τα περί εγκύρου δηλώσεως βουλήσεως του ιδιωτικού δικαίου), είναι ότι η ενδιάθετη βούληση δεν κωλύεται από ψυχική νόσο και έχει ελεύθερα διαμορφωθεί (ΣτΕ 2873/2006, με περαιτέρω νομολογία, Ελ. Συν. 14/2012, ΔΕΑ 1589/2014, 13333/2011, Ανδρομάχη Μαρκαντωνάτου - Σκαλτσά «Η νομική φύση της διοικητικής αιτήσεως», ΔιοικΔ 1997, σελ.24 περ. ε').

Εκ των ως άνω έπεται (εν όψει της ανάγκης να διακριβωθεί η αληθής βούληση του αιτούντος, όπως ορθά δέχεται η πλειοψηφία), ότι πρέπει να διερευνάται και να διαπιστώνεται ότι η θέση σε δικαστική συμπαράσταση οφείλεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή και όχι σε σωματική αναπηρία, η διαπίστωση δε αυτή πρέπει να συνάγεται με σαφήνεια από την αιτιολογία της δικαστικής απόφασης που θέτει τον αιτούντα υπό συμπαράσταση, ενώ αν δεν συνάγεται, η διοίκηση μπορεί να ζητήσει περαιτέρω στοιχεία (όπως λ.χ. νέα αναμφίβολη δικαστική κρίση, νέες ιατρικές γνωματεύσεις κ.α.). Η σωματική αναπηρία,

οσοδήποτε και αν είναι βαρεία (το παράδειγμα του βραβευμένου φυσικού Stephen Hawking είναι συμβολικό) δε μπορεί να αποτελέσει κώλυμα για το αίτημα πολιτογράφησης.

Κατόπιν αυτού, λόγο αποκλεισμού από την αίτηση και τη διαδικασία πολιτογράφησης αποτελεί, κατά τη γνώμη αυτή, όχι η σωματική αναπηρία του ενδιαφερόμενου, αλλά μόνον η ψυχική ή διανοητική ασθένεια που εμποδίζει ή αποκλείει το σχηματισμό της ελεύθερης βουλήσεώς του, είτε τούτο προκύπτει ευθέως από την δικαστική απόφαση για τη θέση του σε δικαστική συμπαράσταση (πλήρη ή μερική), είτε προκύπτει αδιαμφισβήτητα από τα στοιχεία του φακέλου.

Απάντηση

17. Ενόψει των ανωτέρω το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τακτική Ολομέλεια), γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι δεν είναι νόμιμη η υποβολή αιτήσεως και δηλώσεως πολιτογραφήσεως, καθώς και εν γένει η συμμετοχή στη σχετική διαδικασία, μέχρι και την έκδοση της σχετικής υπουργικής αποφάσεως και την ορκωμοσία, ούτε από πρόσωπα που στερούνται δικαιοπρακτικής ικανότητας και τελούν υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση, ή παρουσιάζουν διαπιστωμένη ψυχική ή διανοητική διαταραχή, ούτε από τον ορισθέντα δικαστικό συμπαράστάτη των προσώπων αυτών.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 22.11.2017

Ο Πρόεδρος

Μιχαήλ Α. Απέσσος
Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους